

Απ' τ' Αη- Δημήτρη ως τ' Αη- Γιώργη (μαρτυρίες από την ζωή των βλάχων) (Σοφία Μπούμπα, Εκπαιδευτικός- Λαογράφος)

/ [Πεμπτουσία](#)

**«Οι δυο Άγιοι εμάλωναν, Άη- Γιώργης κι Άη- Δημήτρης,
— Άγιε Δημήτρη φοβερέ και σκορποφαμελίτη,
εγώ μαζώνω φαμελιές κι εσύ μου τις σκορπίζεις.
Μαζώνω μάνες με παιδιά, γυναίκες με τους άντρες,
μαζώνω και τ' αντρόγυνα τα πολυαγαπημένα.»**

«Στην κασόνα τα δέναμε, τα κάνανε από χόρτο. Δεν είχανε ούτε σύρματα (...) για να δέσουνε τα χόρτα. (...) Κάνανε χόρτα. Τυλίγανε χόρτα, ε Τάκη; Υπάρχουν αγριόχορτα τα οποία μεγαλώνουν στους βάλτους, και τώρα είναι αυτά και είναι μακριά, μακριά και γερά και τα τυλίγαμε και τα κάναμε πώς κάνουν την κόσα. Έτσι, πλεξίδι. Παίρναμε ένα ξύλο, τα γυρίζαμε έτσι και βάζαμε, ένας κρατούσε (...) και κάναμε μια τριχιά ας πούμε 2 μέτρα που χρειαζότανε.» (Α.Γ, ΣΥΝ.33, ΑΠ.5)

Άη- Γιώργης, Άγιος Κωνσταντίνος και Αγία Ελένη, Άη- Δημήτρης (Αρχ. Σοφίας Δ. Μπούμπα)

«Τα 'κοβαν, αυτοί ήταν κατάλληλοι τότε, δεν ήταν μηχανήματα. Ερχόταν απ' τα χωριά εδώ στο προφήτη Ηλία και καθόταν στο προφήτη Ηλία, εκεί γύρω απ' το εκκλησάκι. Καθόταν εκεί αυτοί, είχαν τα δικά τους, το παγούρι για νερό, τον ντρουβά για ψωμί και και τη σουγιά που έκοβαν το χορτάρι. (...) Ερχόταν από δω, απ' την Πέτρα, κάτι χωριά εδώ που είναι προς τα Γιάννενα, από Χρυσοβιτσινοί που τάχα ήταν... Από τα χωριά ερχόταν εδώ. (...) Απ' τα Γιάννενα ερχόταν. Και (...) έχει λιβάδι εσύ θα τους πήγαινες, θα τους έλεγες, «Έχω ένα λιβάδι τόσο.» (...) Θυμάμαι τότε γιατί παίρναμε ωshυτζούδες [45] τα 'λεγαν στα βλάχικα. (...) Ωshυτζούδες, το χορτάρι. Και τα αδέρφια μου έκοβαν χορτάρι με τον σουγιά μέχρι που βγήκανε... (...) Μηχανές. (...) Πηγαίναμε όλες μετά φορτώνουμε τα μουλάρια εμείς καβάλα στα μουλάρια, γιατί δεν ήταν για πολλές μέρες και είχαμε χαρά γιατί θα πηγαίναμε πάνω στα λιβάδια και θα κοιμόμασταν κι εκεί το βράδυ. Κοντά στα πρόβατα ήταν κι αυτά. Και ξημέρωνε το πρωί, χαρά εμείς γιατί ήμασταν όλοι, τα αδέρφια, οι αδερφές, πηγαίναμε όλοι. Βράζαμε το φαγητό εκεί φασόλια, ό,τι είχαμε, πατάτες. Θυμάμαι ο πατέρας μου έσφαξε και μια προβατίνα που ήταν λίγο έτσι, την έσφαξε και την έβαλε, έβραζε ... Τρώγαμαν ωραία. Πώς να σου πω; Αν και τότε δεν ήμασταν και πολύ για το κρέας, αλλά την χαρά που είχαμε γιατί ήταν στα πεύκα φυσούσε ένας αέρας! Βλέπεις τα πεύκα πώς κάνουν; Σφυρίζουν σζσζσζ. Κάναμε και κούνια απ' το ξύλο με την τριχιά και δώσ' του εμείς. Βρε ήμασταν σαν ζωντόβολες. Με την ξαδερφή μου και ξημέρωνε το πρωί και παίρναμαν τις γίλες «τρικ, τρικ», απλώνουμε το χορτάρι. (...) Γίλα είναι ένα ξύλο που έχει διχάλα, διχάλας και παίρναμε κάθε μία, γιατί αυτός που τα 'κοβε, το 'κοβε έτσι, είχε γίνει σειρά το χορτάρι «φρρ, φρρ» μία σειρά, δύο, τρεις, τέσσερεις. Κάθε αυτό το

λέγαμε πρόγονου [46] εμείς, σειρά από χορτάρι. Όσα έκοβε το 'βαζε έτσι. «Φρρρ» και γινόταν γραμμή όλο. Εμείς μετά παίρναμε τις διχάλες, φακιόλια εδώ εμείς για να μην μας μαυρίσει ο ήλιος. Η αδερφή μου που ήταν λίγο πιο... (...) Άσπρα, φακιόλες. Και γερνούσαμε «τυκ, τυκ» ποιος μπορούσε και πιο πολύ. Δος του εμείς τα γερνούσαμε τα χορτάρια, τα 'βλεπε ο ήλιος, ξεραινόταν. Και άμα ξεραινόταν μέχρι το βράδυ και ερχόταν ωραίο, είχε στεγνώσει το μαζεύαμε με γρυτσες. Γρυτσες ήταν ένα ξύλο και είχε τέτοια πασσαλάκια, πώς το λένε; Κι είχε μεγάλη τέτοιο ξύλο και το τραβούσαν. Γρυτσα το λέγανε. Και μαζεύαμε το χορτάρι, άλλος από δω κι άλλος από κει, όλοι μαζί μαζεύαμε τα αδέρφια, πώς το λένε, είχαμε και κασόνα, είχαμε κασόνα από σανίδια. Έβαζαν τα σύρματα μέσα, ένας ένας έμπαινε μέσα, ένα σύρμα δύο, τρεις. Ήταν τόσο μεγάλα μέχρι εδώ, μία κασόνα και ρίχναμαν το χορτάρι κι αυτός το πατούσε ο μεγαλύτερος ο αδερφός, όποιος ήταν, ο πατέρας. Και έβγαινε μετά μόλις γέμιζε, δέναμε τα σύρματα κι έγινε μια μεριά, μια πώς το λένε, μεριά. Άλλη μία κι άλλη μία και συμπληρώναμε αφού ήταν το χορτάρι έτοιμο και το φόρτωναν στα μουλάρια, τρία άνθρωποι, τρεις, τρία άτομα, το φόρτωναν και το φέρναμαν εδώ στην αχυρώνα και το μαζεύαμε γιατί είχαν και αγελάδες ήθελαν για τον χειμώνα. (...) Αυτό ήταν το καλοκαίρι, το καλοκαίρι 20 Ιουλίου, τότε τα μαζεύαμε. (...) Μέσα στο καλοκαίρι. (...) Κι αν δεν έφτανε το αγοράζαμαν και λίγο.» (Β.Γ, ΣΥΝ.18, ΑΠ.6)

«Όταν έκλεινε το τυροκομείο, μετά του Αη-Λιος τα πρόβατα δεν είχαν πολύ γάλα και το τυροκομείο (...), τότε κόβαμε και το σανό, τότε περίπου, του προφήτη Ηλία, 15, πριν του προφήτη Ηλία, 15, 16 Ιουλίου είχαμε χορτολίβαδα στη Περιτόρα ή στο Φάγκου Σκρίπτου, τα κόβαμε, στην αρχή με την κοσιιά, ένα μεγάλο δρεπάνι και μετά ερχόταν ένα μηχάνημα που 'τανε, έκανε, που έκοβε το χόρτο, έκανε μπάλες χόρτου κι αυτές ήτανε σανό, τα 'χαμε, το σανό τα 'χαμε για τα ζώα, για τα άλογα. (...) Στο Μέτσοβο. Στη Θεσσαλία δεν τα παίρναμε. (...) (Ήταν) άγριο χόρτο ήταν σανός στα λιβάδια. Στο Μέτσοβο όλα τα λιβάδια, όσα ήταν κοντά στον προφήτη Ηλία σε απόσταση περίπου 5 χιλιόμετρα ήταν χορτολίβαδα και δεν μπορούσε να βοσκήσει κανείς μέχρι τις 15 Ιουλίου, προστατευόμενο. Στα άλλα, από... ενώ τα άλλα ήταν βοσκοτόπια, αλλά κι εκεί πες στα βοσκοτόπια υπήρχαν λιβάδια, εμείς είχαμε πολλά λιβάδια στη Περιτόρα και οι βοσκοί φύλαγαν να μην τα βοσκήσουν. Αυτά τα κόβαμε και κάναμε τον σανό, για τα ζώα ή για τα πρόβατα καμιά φορά, αν έπεφτε κανά χιόνι, είχαμε τον σανό και τα ταΐζαμε, αν έπεφτε πρόωρα. Και μετά τις 15 Ιουλίου τα κάναμε, ααα ήταν ελεύθερα τα λιβάδια και έβοσκαν τα ... το βόσκημα ήταν τότε πιο εύκολο, γιατί δεν έκανε φασαρία μην κάνουν ζημιές στα λιβάδια που δεν είχαν, που ήταν για σανό. (...) Τα προστατεύαν για να μεγαλώσουν τον σανό. Αυτό δεν το βοσκούσανε, κι απ' την άνοιξη και σε δυο μήνες, την άνοιξη που ζέσταινε ο καιρός και μεγάλωνε, από 15 Μαΐου, 15 Ιουνίου, 15 Ιουλίου, σε δυο μήνες γινόταν χόρτο μεγάλο και το κόβανε και ήταν το σανό. Γι' αυτό τα προστατεύανε, να μην τα βοσκήσουν τα πρόβατα και χαλάσουνε, κι έφθανε στο

ύψος 30-40. Και είχε πολύ ωραία λουλούδια, ήταν διάφορα λουλούδια. (...) Αυτές ήτανε, τα λιβάδια ήταν ιδιωτικά, τα 'χαν αγοράσει δικοί μας. Υπήρχαν όμως και εκτάσεις του δημοσίου όπου εκεί ήταν βοσκοτόπια και τα βόσκαγε ελεύθερα όποιος ήθελε. Τα λιβάδια όμως ήταν προστατευμένα μέχρι τις 15 Ιουλίου.» (Δ.Μ, ΣΥΝ.35, ΑΠ.7)

«Μαζεύαμε το χορτάρι ωραία και καλά. Μα όταν φεύγαμε και μας άφηναν μόνοι μας στα πρόβατα δεν μου άρεγε τότε, γιατί έφευγε όλη η παρέα και μ' άφηνε στα πρόβατα και δεν μου άρεγε.» (Β.Γ, ΣΥΝ.18, ΑΠ.8)

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

45. Έτσι αποκαλούσαν τους εργάτες που έκοβαν τα χόρτα.

46. «prógunu: 1) (σε χωράφι) αύλακας άρδευσης ή αποστράγγισης των υδάτων, 2) (σε κήπο) βραγιά, φυτεμένο τμήμα που περιβάλλεται από ποτιστικό αυλάκι, 3) [ΕΔΩ] (σε λιβάδι) χόρτο κομμένο και απλωμένο σε επιμήκη διάταξη, για να στεγνώσει ευκολότερα, 4) (σε αμπέλι) λακκούβα που διανοίγεται γύρω από τη ρίζα του κλήματος (αποσκοπεί στην συγκέντρωση του νερού της βροχής), 5) ελαφρό σκάμμα στην επιφάνεια του εδάφους όπου τοποθετούνται και διαφυλάσσονται (κατά την περίοδο του χειμώνα) τα βγαλμένα από τους κήπους πράσα» (Δασούλας, 2013, σ. 184).